

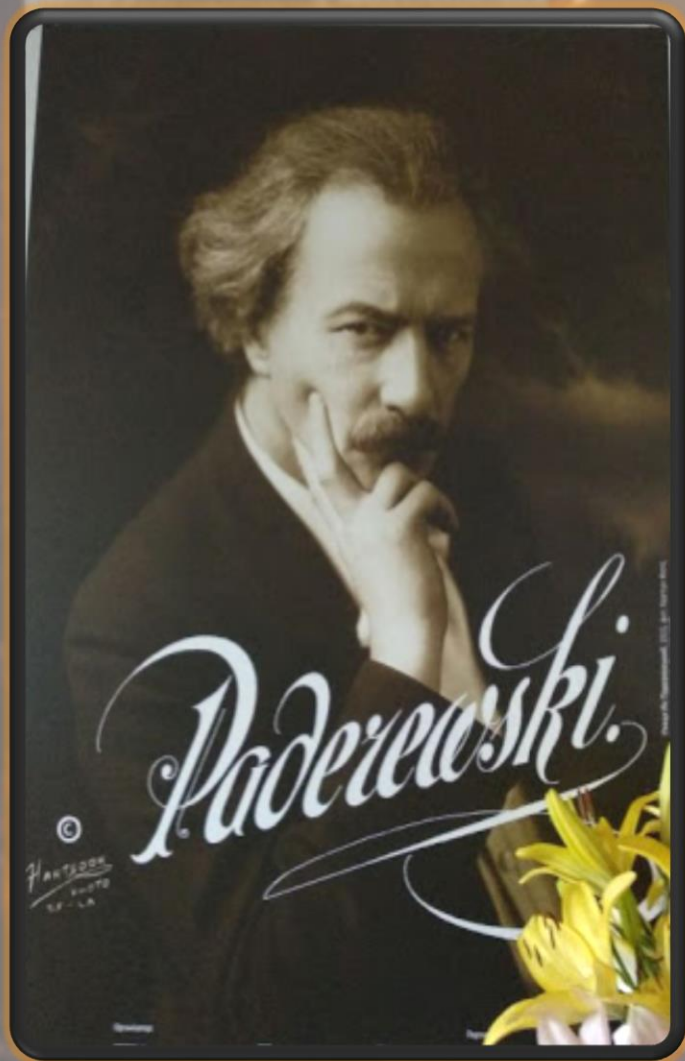
"Людина світової слави"

Ігнацій Ян Падеревський

Цей поляк матиме в історії репутацію не лише найкращого представника свого народу, але й також свого тисячоліття

Габріель Оното

Ігнацій Ян Падеревський -

одна з найпомітніших постатей ХХ століття, що увійшла до історії світу як унікальна, талановита та багатогранна особистість, яку неможливо забути... Піаніст, композитор, громадський діяч, політик, спонсор, меценат, що народився в Україні та поєднав польську і українську культури.

«Початок мого життя був цілком звичайним. Я народився дуже давно в маленькому селі на Поділлі.

Село називалося Курилівка. І було для мене одним з найкращих місць в цілім світі» -

так **Ігнацій Ян Падеревський** писав у своїх «Спогадах» про малу Батьківщину.

Родина його матері, **Поліксени Новицької**, походила родом з Білорусії. Після придушення польського повстання 1830-1831рр., яке поширилося на землі Правобережної України та Білорусі, сім'ю заслали в Калугу, де і народилася Поліксена. Калужське заслання назавжди підірвало здоров'я дівчини.

Батько Ігнація - **Ян Падеревський**, заробляв на життя адмініструванням маєтків багатих польських поміщиків Івановських.

В листопаді **1860** року у родині Падеревських, що мешкала тоді на Вінниччині, народився хлопчик, якого нарекли - **Ігнацієм Яном**. Мати помирає вже через кілька місяців після народження сина. Вихованням малого Ігнація і його на кілька років старшої сестри Антоніни займається батько.

Старший Падеревський був патріотом Речі Посполитої. В 1863 році у Січевому повстанні проти російської влади він хоча й не приймав безпосередньої участі в озброєних сутичках, але ховав в домі зброю і мундири для повстанців, за що й потрапляє до в'язниці. Дітей забирає до себе тітка.

Ігнацій через все життя проніс біль сирітства і гніву на Росію.

В **1865 році** батько повертається додому. Оскільки ще існувала загроза репресій з боку влади він вирішує переселитися з сім'єю до Судилкова, що на Хмельниччині.

Будучи сам здібним музикантом, Ян Падеревський одразу помітив потенціал свого сина, адже змалечку Ігнацій проявляв унікальні здібності до музики. Батько подбав про те, щоб дати дитині якісну освіту.

Вже з трьох років обдарований малюк студіював за роялем під керівництвом домашніх учителів, зокрема Міхала Бабинського.

У 12-річному віці хлопець з великим успіхом підкорює сцену у Заславі, Острозі, Хмельнику та Вінниці.

Тоді ж юний геній розпочинає навчання у Варшавському музичному інституті.

Так закінчився період перебування молодого Ігнація Падеревського на нашій землі.

Після закінчення інституту юнак певний час займається викладацькою діяльністю, дає приватні концерти та виступає на вечірках, але шлях до слави був ще довгим.

В 1876 році 16-річному хлопцеві з Поділля судилося грати разом з уславленим скрипалем **Леопольдом Ауером** у Варшаві.

Пан Ауер пізніше напише у спогадах про нікому невідомого юного піаніста, про його розумні очі, про буйну копицю світлого волосся, яке гарно обрамлює обличчя та про великий талант юнака...

«Програму було виконано так, ніби ми її ретельно зрепетували», – згадував уславлений скрипаль.

Та кардинальні зміни у життя Ігнація внесла поїздка до Відня і навчання у відомого піаніста - **Теодора Лешетицького**, який зміг побачити в молодому даруванні великий творчий потенціал. Він так казав про свого учня:

«Падеревський – це моя велика гордість!

Бути йому великим митцем до кінця його віку, бо має він характер, бо він завжди вмів не звертати уваги ні на що окрім праці, та не знати іншої мети».

Протягом кількох років Ігнацій продовжує постійно працювати над технікою гри та вирушає на навчання до консерваторії у **Страсбурзі**.

І в цей же час влаштовує маленькі концерти та пише власні музичні твори.

Справжній триумф Падеревського відбувся у Парижі, його було визнано одкровенням епохи.

За лічені дні молодий поляк став зіркою, до нього посипалися запрошення з усіх куточків Європи: Брюсселю, Антверпену, Будапешту, Праги, Санкт-Петербургу та Лондону.

Російська газета «Петербург»

так описує один з концертів молодого віртуоза:

«Він зазнав овацій, яких не зазнав жоден із артистів на концертній естраді, його закидали квітами та вінками».

Маестро викликав захоплення також і своєю зовнішністю.

Довге руде волосся, аристократичність, невимушеність, елегантність, витонченість манер.

Молоді музиканти намагалися копіювати і наслідувати його, особливо в плані зовнішнього вигляду, стилю одягатися.

Прийшов час для і для особистого життя. Перший шлюб Ігнація з **Антоніною Корсак** не став щасливим, так як не судилось йому тривати довго.

Дружина померла через дев'ять місяців після весілля, залишивши молодого музиканта з маленьким сином **Альфредом**, якого торкнулася невиліковна хвороба, що унеможливлювала переміщення хлопчика без інвалідного візку.

Та піаніст не
занепадає духом.
Маючи кілька власних
виданих творів
молодий
Падеревський
відправляється до
Берліна
вдосконалювати
свою композиторську
майстерність. Там
його навчає відомий
німецький
композитор **Фрідріх
Кіль**. Пізніше Ігнацій
знайомиться з
Ріхардом Штраусом,
Йозефом Йоахімом
та багатьма іншими
видатними митцями
тих часів.

IGNACY JAN
PADEREWSKI

МАНРУ

Ігнацій Ян Падеревський
МАНРУ

Одного разу львів'янин єврейського походження пан Альфред Носсіг прочитав повість Юзефа-Ігнація Крашевського «Хата за селом», в якій порушуються болючі і приголомшливо сучасні питання. У романі йдеться про невеличке село на межі Волині та Поділля, про його строкатий люд і справдешню війну на ґрунті ненависті до ромів, яких називали «циганами».

Пан Носсіг розповів прочитане своєму другові – Ігнацію Падеревському. Талановитому музиканту надзвичайно сподобався сюжет і він обирає його для своєї єдиної опери – «Манру». Альфред Носсіг пише лібретто.

IGNACY JAN
PADEREWSKI

МАНРУ

«Манру» – перша музична драма в історії польської опери. Це трагічна розповідь про нещасну любов, соціальну нерівність і відсутність терпимості..

Опера Падеревського розпочинає своє життя **1901 року**, коли вона з німецькомовним текстом пролунала у Дрездені,

а **8 червня** того ж року, на сцені Міського театру, відбулася львівська прем'єра.

Згодом сталося нечуване – твір виконали у нью-йоркській **Метрополітен-опера**,

У виданому двомовному лібрето німецькою й англійською зазначено, що дія «Манру» відбувається у Татрах, між Галіцією й Угорщиною в невеличкому селі, на межі Волині та Поділля.

А 31 травня 1899 року Падеревський знову одружується. Цього разу його дружиною стала **Гелена**, уроджена **Розен** (за першим чоловіком Гурська).

Подружжя оселилося в селищі **Моргес** (Швейцарія).

До самої своєї смерті **1934 року Гелена Падеревська** безперервно перебувала разом з чоловіком. Вона забезпечила йому спокій і обгорнула турботою. Деякі мемуаристи та історики підкреслюють, що у певному сенсі Гелена домінувала над чоловіком.

Багато людей з їх близького оточення вважало, що владний характер дружини шкодив Ігнацію. Сам же маестро не поділяв цієї думки і його відносини зі своєю половиною ніколи не переживали серйозної кризи.

Молодий музикант стає дуже успішним піаністом. Ігнацій об'їхав з гастрольми півсвіту.

У **1897 році** Падеревський купує садибу на березі Женевського озера і маєток у Польщі – він заможний і дуже щедрий, багато жертвує на благодійність, виділяє кошти на стипендії для молодих музикантів та допомоги по безробіттю. Матеріально підтримує лікарні та фінансує польську газету в Детройті, жертвує на зведення пам'ятника Костюшко у Чикаго, займається спонсорством Ягеллонського університету в Кракові.

За своє життя маестро віддав на благодійні цілі близько **десяти мільйонів доларів**.

На концерти Падеревського стала приходити все серйозніша аудиторія.

Проте завоювання Європи не задовольнило усіх амбіцій молодого митця - Америка була реальним викликом для нього.

Тому Ігнацій вирушає в далеку подорож.

Маєстро дуже полюбився публіці в **Сполучених Штатах**, він виступав там безліч разів. Володіючи гіпнотичною зовнішністю, піаніст буквально зводив зал із розуму.

Критики називали молодого поляка «королем-піаністом» і «чарівником».

Америка була країною, яка зачаровувала митця й познайомила його з абсолютно новими поціновувачами музики. Це були вже не такі високопосадові особи, як у Європі, але на концерти приходили люди сповнені любов'ю до високого мистецтва, ентузіазмом і енергією.

Говорили про музиканта і захоплювалися ним не лише меломани, а й «сильні Світу цього», зокрема **Вільям Тафт** - президент **Сполучених Штатів Америки**. Він висловив таку думку про віртуоза:

«Я вважаю, що це музичний геній, наділений високим поетичним почуттям. Той, хто почує гру Падеревського, той зрозуміє душу цієї великої і гідної захоплення людини».

В **1916 році** уславлений чарівник клавiш, колишній подолянин, який ледь розмовляв польською, звертається до публіки... англійською.

У стрімкому й велелюдному американському місті – щонайменше вдсятеро більшому за тогочасний Львів – у Чикаго було влаштовано благодійний концерт, а довга промова виконавця навіть дещо приголомшувала. Піаніст починав: **«Пані та панове, я хочу розповісти вам про країну, яка не є вашою, і я робитиму це мовою, яка не є моєю...»**. Йшлося про Польщу, про уявну, суто історичну державу.

Державу, якої на той час не існувало.

Тільки в США Падеревський організував понад **300 мітингів**, поєднаних з концертами. Перед кожним виступом маестро виголошував промову про необхідність визволення Польщі з неволі.

За цей час Комітет із надання допомоги полякам зібрав близько **дев'яти мільйонів доларів**.

IGNACY JAN
PADEREWSKI

PIANIS
OF THE 20th C.

CHOPIN / LISZT / SCHUBERT
PADEREWSKI

Ігнацій досяг заможності і популярності у молодому віці. Він міг би займатися лише музикою, концертами і створенням матеріальних благ, але вибрав інший шлях.

Музикант ніколи не забував про Батьківщину, про Польщу, завжди і всюди залишався патріотом.

З початком Першої світової війни Падеревський стає членом **Польського національного комітету в Парижі** і постійно порушує польське питання перед «сильними Світу цього».

Митець не обмежував свою діяльність лише збором коштів, а постійно шукав шляхи популяризації та підтримки питання польської незалежності.

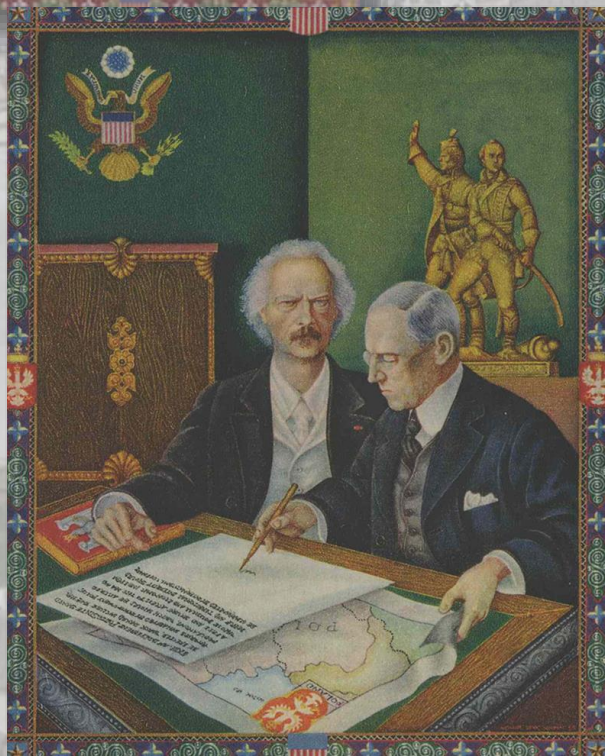

В листопаді **1916 року** Падеревський зумів потрапити на прийом до президента США **Вудро Вільсона**, налагодивши контакти з його радником Едвардом Гаузом. А вже за кілька місяців передав Вільсону **меморандум про потребу відбудови Польщі**.

В ньому йшлося про утворення Об'єднаних Штатів Польщі, куди мали б увійти наступні королівства: Польське, Литовське, Поліське, Галицько-Подільське і Волинське.

Меморандум усе-таки вплинув на документ, який багато в чому визначав становище повоєнного світу. Йдеться про концепцію президента Сполучених Штатів, в якій він окреслив своє бачення міжнародного устрою після Першої світової війни – **14 пунктів Вудро Вільсона**. Зокрема, його теза, про необхідність створення незалежної Польщі.

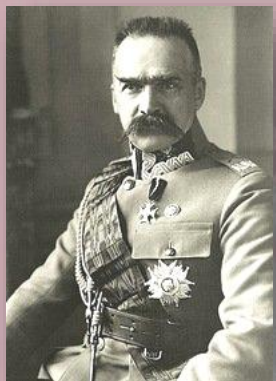
Лише в листопаді **1918 року** на політичній карті Європи вперше після третього поділу Польщі з'явилась незалежна польська держава – **Друга Річ Посполита** або **Друга Республіка**. До визначення остаточних кордонів залишалось ще кілька років бойових дій та переговорів, але початок вже було покладено.

Отже, після здобуття країною незалежності, музикант повертається на Батьківщину.

Його прибуття до Польщі було тріумфальним.

З Познані до Варшави Падеревського зустрічали тисячі людей, які приймали віртуоза музики як національного героя. Ігнацій стає своєрідним символом для народу та посередником між політичними конкурентами.

А 16 січня 1919-го року, новий глава держави **Юзеф Пілсудський** призначає Ігнація Яна Падеревського прем'єр-міністром і главою **МЗС** Польщі. Митець взяв на себе величезний тягар та мав очолити уряд національної єдності.

Через два дні в Парижі розпочалась Мирна конференція, що визначала наслідки Першої світової війни для країн, які її програли.

Падеревський разом з політичним діячем Романом Дмовським були там делегатами від Польщі. Вони ж і брали участь у підписанні **Версальського Мирного договору**, який фактично поставив крапку в Першій світовій війні.

«Новоспечений» прем'єр доклав максимум зусиль, щоб переконати міністрів закордонних справ держав Антанти, що Європа без Польщі неможлива.

Національна політика в Республіці була жорстокою, і Падеревський, який не мав власної політичної бази, став її жертвою. В кінці **1919 року** він залишив пост прем'єр-міністра. А його внесок у здобуття незалежності країни було оцінено лише по якомусь часі, коли він відійшов від активного політичного життя.

Незважаючи на шквал критики з боку лівих і правих сил, Ігнацій Падеревський показав себе здібним дипломатом та парламентарем.

Отже, розуміючи, що його уряд є тимчасовим, прем'єр залишає свою посаду і вирушає до Швейцарії. Проте, вже наступного року повертається і стає делегатом Польщі в Лізі Націй.

В 1921 році, завершивши свою діяльність як делегат, Падеревський виїжджає до США.

Підтримуючи політичні контакти з Батьківщиною, маестро знову розгортає активну концертну діяльність.

Його турне по Штатах приносить астрономічні збори – півмільйона доларів.

Лише в 1932 році піаніст відіграв концерт, зібравши в залі Медісон Сквер Гарден - 6 тисяч глядачів та передав усі виручені кошти безробітним американським музикантам.

Тури переривались час від часу лише для відпочинку або з якоїсь надзвичайної нагоди.

Після гастролей піаніст повертається до свого швейцарського маєтку.

Протягом 30-х років Падеревський, крім концертної діяльності написав багато статей, присвячених музиці.

За ці роки він зробив ще одну велику справу завершив роботу з видання усіх творів **Фредеріка Шопена**.

Митець досить довго уникав спілкувань з медіа і виступів на радіо, але в лютому **1939 року** піаніст все-таки дав свій перший сольний концерт, який транслювався Національною радіокомпанією США (**NBC**), що стало визначною подією для поціновувачів творчості Падеревського.

Відомий музикант встиг «засвітитися» і в кіно, зігравши епізодичну роль у фільмі Лотара Мендеса **«Місячна соната»**.

З початком Другої світової війни Ігнацій використовує свою популярність, щоб допомогти Польщі та польському народу.

Він розгорнув масштабну кампанію в США для допомоги жертвам війни.

Його маєток у Швейцарії став центром діяльності польської політичної еміграції.

Останню свою місію маестро розпочав у вересні 1939 року.

Польща знову закликала Падеревського до дій. Ігнацій підтримав польський уряд у вигнанні, а також очолив Національну Раду Польської Республіки, яка була політичним представництвом і теж знаходилась не на Батьківщині.

В серпні 1940 року Ігнацій Падеревський виїжджає до США, де добивається кредиту на утримання польської армії. Під час одного з концертів він застудився і захворів на запалення легенів.

І 29 червня 1941 року у Нью-Йорку, всесвітньо відомий музикант, улюбленець мільйонів, патріот своєї Батьківщини покинув цей світ.

«Польський народ сповнений глибоким сумом пам'яті за Ігнацієм Падеревським, втрачає з його відходом від нас назавжди одного з найбільш великих його провідників. Шануймо його пам'ять!» – зазначав військовий і державний діяч генерал Сікорський.

Проводили музиканта в останню путь з усіма військовими почестями. Поховали його на Арлінгтонському кладовищі у Вірджинії.

На похорон зібралися величезні натовпи людей. У процесії брала участь піхота і кіннота Сполучених Штатів, а також морські піхотинці і матроси. Поряд йшли польські ветерани армії та прості американці.

POGRZEB IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO

Przedmiotem Notowania 26.VI.1992r (30)

„Nie przypuszczał, że swoim tryumfalnym konduktem pogrzebowym będzie wzywał Polaków, by jak On, służyli Ojczyźnie z całego serca i z wszystkich sił”.

Waszyngton, 26 czerwca

W Ogrodzie Różanym Białego Domu prezydent George Bush żegna w imieniu Ameryki prochy lo-

czesnych Człowiek i jako autorytet moralny... Gdy upadają autorytety współczesnie, zanikają wartości naczelne... – takimi słowami powitał doczesne szczątki Ignacego Jana Paderewskiego na Placu Zamkowym prezydent Lech Wałęsa.

Poznań, 2 lipca

Rano na lotnisku Ławica ląduje samolot z prochami Artysty. Wśród witających: przedstawiciele władz miasta i regionu, marszałek Senatu, August Chelkowski, konsul generalny USA w Poznaniu, Christian Kennedy, Metropolita

wielkopolskiej, w końcu 1918 roku nastąpiły wydarzenia, które tego artystę i męża stanu wprowadziły na polityczną arenę odradzającej się Rzeczypospolitej. To właśnie w Poznaniu, przez swoją wziętych Paderewski, stało się do zjednoczenia Wielkopolski z odradzającym się państwem, o którego wolności walczył dotąd na obczyźnie” – mówił nad trumną Paderewskiego wojewoda poznański, Włodzisław Łęcki.

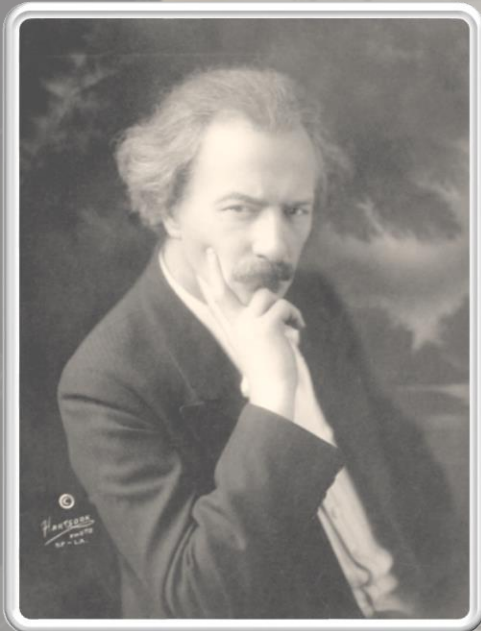
Marszałek Senatu nazwał Paderewskiego jednym z „Królów-Duchów Ojczyzny”, a rektor Akademii Muzycznej, noszącej imię win-

29 czerwca 1992 roku, zgodnie z ostatnią wolą Maestro, jego прах було перевезено до Польщі.

Останки музиканта урочисто перепоховані у крипті собору Святого Іоанна у Варшаві – головному католицькому храмі польської столиці.

Важко оцінити життя і творчість **Ігнація Яна Падеревського** в одному реченні. Напевно, ближче всього до істини підійшов французький політик і письменник Габріель Онето, який висловив таку думку:

«Цього політика оцінять у історії не лише як одного з найвидатніших представників свого народу, а й свого століття».

Ще за життя Ігнацій Падеревський здобув величезну кількість нагород та відзнак.

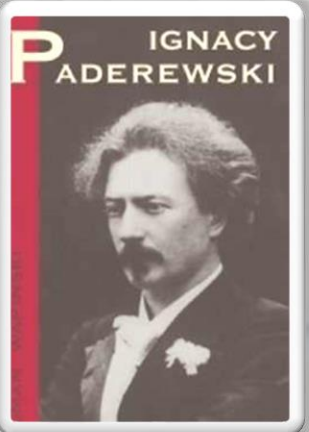
Він – володар титулів **Лицаря Великого Хреста Польщі, Ордену Почесного легіону Франції, лорд Британської імперії**, доктор одинадцяти університетів Європи, з них:

Львова (1912р.), Кракова (1919), Познані (1924), а також ряду американських закладів.

Крім цього маестро був почесним громадянином багатьох міст.

І в наш час пам'ять про музиканта-віртуоза продовжує жити.

Постать великого поляка зближує польський та український народи. Але саме Подільська земля подарувала світові генія.

Вшанування пам'яті на Батьківщині Падеревського - наша данина музиканту.

В 2014 році у Вінницькому національному технічному університеті гостинно відкрив свої двері перший на Поділлі **Центр польської культури**, присвячений саме Ігнацію Яну Падеревському.

Червону стрічку перерізували надзвичайний і повноважний посол Республіки Польща в Україні Генрік Литвин, Генеральний консул Польщі Кшиштоф Свідерек та ректор ВНТУ Володимир Грабко.

Разом з Центром відкрилась і виставка, яка розповідає про видатного піаніста, народженого в Україні, постать світової ваги, про його творчу та політичну діяльність, що поєднує польську і українську культури.

Виставка прибула до нашого університету прямісінько з Брюсселя, де експонувалась у штаб-квартирі Євросоюзу.

В селі Курилівка, малій Батьківщині музиканта, в **1996 році** встановили меморіальну дошку на честь Ігнація Падеревського, а у місцевій школі функціонує музей відомого музиканта.

Жителі села горді тим, що така людина є їхнім земляком.

Ігнацій Ян Падеревський – культова особистість, людина, яка поставила своє ім'я, славу на службу народу і заслужила від нього вічну вдячність...

Використані джерела:

- Відкриваємо Падеревського [Електронний ресурс] // ZBRUC : вебсайт. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/29104> . - Дата перегляду 08.10.2020. – Назва з екрана.
- Гречановська, О. В. Музичне мистецтво як спосіб формування культурологічної компетентності у студентів ВТНЗ на заняттях «Практична культурологія» / О. В. Гречановська // Вісник Вінницького політехнічного інституту : Науковий журнал. - 2011. - N 2. - С. 196-199.
- Игнаций Ян Падеревский «Манру»[Электронный ресурс] // CULTURE.PL : вебпортал. – Режим доступа: <https://culture.pl/ru/work/ignacy-yan-paderevskiy-manru>. – Дата просмотра 19.10.2020. – Название с экрана.
- Игнаций Ян Падеревский [Электронный ресурс] // CULTURE.PL : вебпортал. – Режим доступа: <https://culture.pl/ru/artist/ignacy-yan-paderevskiy> . - Дата просмотра 21.10.2020. - Название с экрана.
- Ігнація Яна Падеревського досі згадують на його Батьківщині [Електронний ресурс] // ПРАВО. Громадська організація : вебсайт. – Режим доступу: <http://pravongo.org/ihnatsiya-yana-paderevskoho-dosi-zhaduyut-na-joho-batkivschyni/>. – Дата перегляду 22.10.2020. – Назва з екрана.
- Інший Падеревський [Електронний ресурс] // Вголос : вебсайт. – Режим доступу: https://vgoles.com.ua/news/inshyj-paderevskyj_113246.html. – Дата перегляду 05.10.2020. – Назва з екрана.

- **Композитор чи «окупант»? Різні погляди на пам'ятник Падеревському в Житомирі [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ : вебсайт. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2556902-kompozitor-ci-okupant-rizni-pogradi-na-pamatnik-paderevskomu-v-zitomiri.html>. - Дата перегляду 23.10.2020. – Назва з екрана.**
- **Кому не вгодив... Падеревський? [Електронний ресурс] // Житомир.info : вебсайт. - Режим доступу: https://www.zhitomir.info/post_376.html. – Дата перегляду 12.10.2020. – Назва з екрана.**
- **Король піаністів та прем'єр-міністр Польщі: народжений на Вінниччині - Ян Падеревський [Електронний ресурс] // Вежа : Вінницький інформаційний портал. – Режим доступу: <https://vezha.ua/korol-pianistiv-ta-prem-er-ministr-polshhi-narodzhenyj-na-vinnychchyni-yan-paderevskiy/>. – Дата перегляду 02.10.2020. – Назва з екрана.**
- **Маценко, Георгій иве відчуття доби / Г. Маценко // Дзвін. - 2019. - № 2. - С. 153-161.**
- **Сто років тому видатний музикант, уродженець Вінниччини – Ігнацій Падеревський, очолив уряд Польщі [Електронний ресурс] // LENTA UA : вебсайт. – Режим доступу: <https://lenta.ua/ua/sto-rokiv-tomu-vidatniy-muzikant-urozhenets-vinnichchini-ignatsiy-paderevskiy-ocholiv-uryad-polshchi-2980/>. - Дата перегляду 01.10.2020. - Назва з екрана.**
- **Фортепіанний романтизм: епоха поетів та віртуозів – Шопен, Ліст, Падеревський [Електронний ресурс] // TICKETclub.com.ua : вебсайт. - Режим доступу: <https://ticketclub.com.ua/event/1123/>. – Дата перегляду 20.10.2020. – Назва з екрана.**

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Автор презентації

Головний бібліотекар

відділу суспільно-гуманітарної літератури

Павлишина Г. Д.

